

Tanıtım-Değerlendirme / Kitap İncelemesi

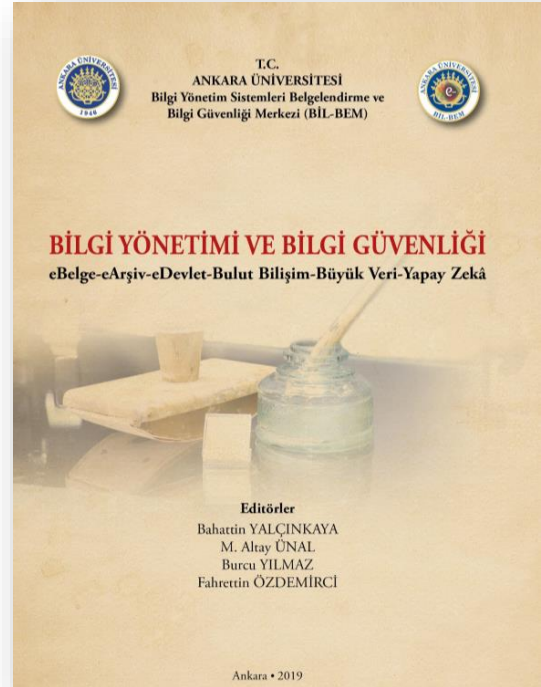
Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği: eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri- Yapay Zekâ/ Editörler Bahattin Yalçinkaya, Mehmet Altay Ünal, Burcu Yılmaz ve Fahrettin Özdemirci. Ankara: Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi (BİL-BEM), 2019.

BY Dergisi Editör Kurulu

Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi (BİL-BEM) tarafından yayınlanan “*Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği: eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ*” kitabında elektronik belge yönetim sistemi (EBYS), elektronik arşiv yönetimi, endüstri 4.0 ve bilgi yönetimi, bilgi yönetimi ve yapay zekâ, bilgi güvenliği ve siber güvenlik, kişisel verilerin korunması ve yönetimi, e-devlet kapısında bilgi ve belge yönetimi, dijital dönüşüm sürecinde belge/bilgi yönetimi için kurumsal mimarilerin geliştirilmesi, bilgi sistemi entegrasyonları ve benzeri konular alanlarında uzman akademisyen ve uygulamacılar tarafından ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Çifte körleme yöntemiyle Bilim Kurulu tarafından değerlendirilen 27 çalışma, kitapta 4 bölümde verilmektedir.

“*Dijital Dönüşüm Sürecinde EBYS Uygulamalarına Yeni Yaklaşımlar ve Kurumsal Yapılanma Gereksinimleri*” adlı birinci bölümde, kurumlarda belge yönetimi ve EBYS uygulamasının yönetim yapısı ve bu yapılanmada nasıl bir koordinasyon gerçekleştirilmesi gerektiği irdelenmiş, Kamu’da EBYS alanında tespit edilen mevzuat, sistem ve kullanıcı kaynaklı aksaklıklar değerlendirilmiş ve çözümler sunulmuştur. EBYS’lerde kurumsal mimariye geçiş süreci anlatılmış, EBYS ve birlikte çalışabilirlik kavramları, kurumlar için faydaları ve EBYS’lerde birlikte çalışabilirliği sağlamak için gerekli olan teknik ve yasal altyapı kuramsal bağlamda ele alınmıştır.

Ankara Üniversitesi Elektronik Belge Yönetimi ve Arşivleme Sistemi (e-BEYAS), EBYS’lerin kurum içi ve kurum dışı bilgi yönetim sistemleriyle birlikte çalışabilir yapıda geliştirilmesi, mevcut yetkinliklerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi faaliyetlerini desteklemek amacıyla geliştirilen “Elektronik Belge Yönetim Sistemleri Birlikte Çalışabilirlik Olgunluk Modeli (eBYS/BİÇOM)”, eBYS/BİÇOM’a göre analiz edilmiş, sonuçlar aktarılmıştır. EBYS kullanımı ile ilgili operasyonel verilerin sağlanması, stratejik amaçlara yönelik olarak işlem hareketlerinin incelenmesi, doküman, belge ve süreçlerin analiz edilmesi açısından log kayıtları analiz edilmiş, yoğun seri, klasör gibi unsurların neler olabileceği ve daha etkin kullanımın nasıl geliştirilebileceği konusu ele alınmıştır. Elektronik Belge Yönetim Sistemleri (EBYS), bilgi güvenliği perspektifinden ele alınmış, 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında EBYS yönetim süreçlerine dair alınması gereken önlemler tanımlanmıştır. Son olarak EBYS’ler için geliştirilen taksonomi çalışmalarından örnekler verilmiş ve organizasyonların bu süreçte hangi aşamalardan geçtiği açıklanmıştır.

“*Bilgi Yönetim Sistemlerinde Yapay Zeka ve Makine Öğrenmesi*” adlı ikinci bölümde, yapay zekânın bilgi güvenliği ve kişi haklarının korunmasına yönelik etkileri tartışılmış, yapay zekâ uygulamalarının tasarlanmasından itibaren dikkate alınması gereken hukuksal koşullar, bilgi güvenliği yaklaşımları ve araştırma raporları literatür analizi yapılarak incelenmiş ve örneklerle birlikte değerlendirilmiştir. Blokzincir teknolojisinin bilgi / belge yönetiminde kullanım yöntemleri açıklanmış, elektronik belgelerin güvenilirliğinin başarılı bir şekilde korunmasına yapacağı olumlu ve olumsuz etkiler ve bu konuda Türkiye'nin mevcut durumu değerlendirilmiştir. Bilişim Alanında yaşanan hukuki gelişmeler ve düzenlemeler aktarılmış, veri mahremiyeti ve Kişisel Verilerin Korunması konuları üzerinde durulmuş, bu doğrultuda bilişim hukukunun gelişen teknoloji karşısında uygulamada kendisine daha geniş bir yer bulacağı ifade edilmiştir. Popüler olarak kullanılan makine öğrenmesi algoritmalarından ve çalışma prensiplerinden bahsedilmiş ve bilgi-belge sistemleri de dahil olmak üzere farklı alanlarda makine öğrenmesi algoritmalarını kullanan yapay zeka uygulamaları içeren bilgi sistemleri aktarılmıştır. EBYS kullanıcılarının uygulamada karşılaştığı kaldırılacak klasör seçimi, klasör veya serilerin ne kadar süre saklanması gerektiği gibi sorunların yapay zeka destekli çözüm araçlarından biri olan chatbot vasıtasıyla giderilmesi üzerinde durulmuş, kamu bilgi sistemlerine yönelik öneriler sunulmuştur. Bilgi sistemleri denetçileri tarafından hazırlanan denetim raporlarında yer verilen tüm bulguların elektronik ortamda BDDK'ya iletilmesi için geliştirilen BADES uygulaması ile EBYS arasında gerçekleştirilecek entegrasyonun olası pozitif etkileri üzerinde durulmuştur.

“*Dijital Dönüşüm Sürecinde Kamuda Geliştirilebilir ve Sürdürülebilir Perspektif: Değişim-Dönüşüm-Etkileşim ve Kurumsal Bellekler*” adlı üçüncü bölümde, kişisel ve diğer kurumsal arşivlerin kent arşivleri aracılığı ile ulusal arşiv sistemine ve kültürel mirasa aktarılmasının önemi vurgulanmış, dijitalleşme teknolojisinde yaşanan gelişmelerin sürece nasıl yansıdığı hakkında bilgi verilmiştir. Dijital süreklilik kavramı, önemi, uygulanması ve dijital sürekliliğin olmadığı durumlarda ortaya çıkan durumlar açıklanmış, dijital süreklilik konusunda Türkiye'deki elektronik belge yönetiminin son durumu tartışılmıştır. Yapay zeka uygulamalarının arşiv yazılımlarına entegrasyonu Ankara Dijital Kent Arşivi üzerinden örneklendirilmiş, yapay zekâ teknolojisi kullanan ve GEODI olarak isimlendirilen sisteme dair bilgi verilmiştir. Anadolu Üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi dermesinde bulunan 6821 karikatüre yönelik olarak uluslararası üstveri standardı olan Dublin Core temelli niteleme işlemlerinin nasıl yürütüldüğü açıklanmıştır. Ülkemizde yer alan müzelerde dijital kuryasyon standartlarının kullanılıp kullanılmadığı, müzelerin koleksiyonlarının içerik yönetimi açısından mevcut durumu ulusal ve uluslararası uygulamalar göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Sigortacılık alanında lisans belgesi başvurularının elektronik ortamda gerçekleştirilmesine yönelik başlatılan Sigortacılık Bilgi Merkezi (SBM) uygulaması hakkında bilgi verilmiştir. Yerel politik kararların alınması ve hizmet uygulamalarında bilgiyi kullanmanın olası yolları incelenmiş, somut bilgi üretim ve kullanım süreçleri hakkında bilgi aktarılmış ve dijital hizmetler bakımından Kırşehir Belediyesi incelenmiştir.

“*Bilgi Yönetim Sistemlerinde Veri Analizleri ve Açık Devlet Verisi, Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin Korunması*” adlı dördüncü ve son bölümde ise, kurumsal kaynakların doğru şekilde kullanılmasına ve ülke gelişimine katkı sağlamak amacıyla kamuda bilgi yönetimi kapsamında verinin sadece erişim ve raporlama aracı olarak ele alınmaması gerektiği vurgulanmış, büyük veri ve yapay zekâ tekniklerinin kullanılmasının gerekliliği aktarılmıştır. RapidMiner paket programı kullanılarak sosyal medyada Orta Doğu'da etkin olduğu düşünülen ülkelerin isimlerinin geçtiği tweetlerden veriler toplanmış ve sonuçlar analiz edilerek aktarılmıştır. Modern yönetimlerde önemli bir yere sahip olan açık devlet ve açık devlet verilerine yönelik Türkiye'nin mevcut konumu uluslararası parametreler çerçevesinde tanımlanmış, bu kapsamda açık devlet verilerinin kullanım engellerinin neler olduğu Türkiye örneğinde ele alınarak aktarılmıştır. Hastanın mahremiyetini korumak için elektronik sağlık sistemlerindeki yetki ve erişim, birlikte çalışabilirlik, bilgi güvenliği, entegrasyon ve paylaşım konuları standartlar çerçevesinde değerlendirilmiş, elektronik sağlık kayıtlarında gizlilik ve mahremiyet konusunda Türkiye'deki mevcut durum aktarılmıştır. Türkiye'nin bilim ve teknolojiye yönelik politika belgelerinde kişisel verilerin yönetimine dönük yaklaşımlar değerlendirilmiştir. Popüler mobil uygulamaların gizlilik ve güvenlik politikaları ve kurulum esnasında istediği uygulama izinleri incelenmiş ve bu noktadan hareketle kişisel veri ihlali yapan uygulamalar ve bunlarla ilgili haberler ve çalışmalar aktarılmıştır. Bürokratik ve klasik devlet kavramının yerini almaya başlayan e-Devlet anlayışı, e-Devlet Kapısı'nda başvuru hizmetleri ve e-Devlet Kapısı'nda yer alan üniversitelerin verdiği hizmetler açıklanmıştır.

Kitabın tam metnine ücretsiz olarak [BİL-BEM web sitesi](#) ve [Ankara Üniversitesi Akademik Açık Erişim Sistemi](#)'nden erişilebilmektedir.